

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Jacobi Altingi Synopsis Institutionum Chaldæarum Et
Syrarum**

Alting, Jacob

Francofvrti Ad Moenvm, MDCCI

VD18 12825980

Sectio II. de Nomine & Particula.

urn:nbn:de:gbv:45:1-14746

§. 15. Pro terminali puncto tzeri substituitur patach, quotiescunque sequitur Cheth, Ajin, vel Resch. Hæc litteræ etiam apud Hebræos ad faciendam pronunciationem affirantur. Patach amant v. s. 119. p. 219 & 215.

§. 16. Hebræorum Cholem plerunque mutatur in kametz, **כֶּמֶץ** *seculum* à **עוֹלָם**.

Eorundem duplex segol, nec non tzeri & segol nominum segolatorum in scheva & patach transit, **עֶבֶד** *servus*, à **עֶבֶד**, & **סֶפֶר** *liber* à **סֶפֶר** : ast geminum patach vicarium abit in scheva & tzeri, **סֵעֵב** *staturum*, à **סֵעֵב**.

§. 17. Duo schevata mobilia concurrere nequeunt, sed eorum prius mutatur in vocalem brevem, posterius autem fit quiescens. Vocalis illa brevis substituitur ferè juxta leges Hebræorum, v. s. 4. Hebræos a s. 57. — 57. sive utrumque scheva simplex fuerit, sive alterutrum compositum. Posterius autem scheva quando abjicitur, prius redit.

§. 18. Gutturales easdem anomalias pariunt, quas apud Hebræos : ut nec dages admittant, nec scheva simplex mobile. Vide §. 6. & 9.

SECTIO II. *de Nomine & Particula.*

§. 19. Genus Nominum aut Masculinum est, aut Foemininum; in paucis Commune. Præter ea, quæ significatione Muliebria sunt, etiam alia nonnulla ejusdem generis in litteram radicalem exeunt. Alias Foeminina definunt.

I. in אֲ, fervile, non tamen emphaticum, אֲבִירָא *potentia*, חֲכֵמָא *sapientia*.

Retinetur tamen apud Daniele & Ezram frequenter הֵ, Hebræorum, וּמְלָה בְדַבְרָה וּשְׁחִיתָהּ & *verbum mendax ac corruptum* Dan. 2, 9.

II. in יֵ, vel יֵת heemantica; quæ sæpe ת suum abjiciunt, quando absolutè usurpantur extra constructionem regiminis, vel affixionem. נְלוּת vel נְלוּת *sterquilinum*, unde נְלוּי Dan. 2, 5. & נְלוּי Ezr. 6, 11. צְלוּת vel צְלוּ *precatio*, מְלָכוּת & מְלָכוּי *regnum*.

Numeralia cardinalia sub masculina terminatione fœminina sunt, sub muliebri autem virilia.

§. 20. Loco He demonstrativi Hebræorum nominibus à fine jungitur אֲ, emphaticum, usu tamen latiore. & quidem

Masculinis nudè : צְדִיק צְדִיקָא *justus*, סוּר סוּרָא *mons*, הָ הָא *arcanum*. Veruntamen אֲ & י quiescens ante emphasin in Jod mobile transeunt, מְרִיא מְרִיא *Dominus*, נְקִי נְקִיא *innocens*. Terminatio יֵ, ante emphasin in אֲ, mutatur, & tunc אֲ emphaticum in הֵ abit, juxta §. 2. יְהוּדֵי יְהוּדָא *justus*, יְהוּדֵי יְהוּדָא *deus*.
Hæc formatio p̄ba & p̄genda ab illa de qua M. 2. agit.

Fœmininis in radicalem literam vel in הֵ ser-

fervile terminatis, nudè. מַלְכֵי נֹרָא ignis, מַלְכוּתָא regnum. Desinentibus verò in א, mutato Aleph in Thau, & præcedente kametz in scheva, חֲכֵמָא חֲכֵמָתָא, sapientia, מְדִינָא מְדִינָתָא provincia. Finita in א, ex masculinis in י, loco Aleph rursus sumunt primitivum Jod, sed schevatum, & foemininum Aleph seu He in Thau mutant, קְדָמָא קְדָמָתָא prima.

Foeminina orta à masculinis substantivis solam emphaticam formam habent, quæ etiam pro absoluta usurpatur, à מֶלֶךְ מַלְכָּא rex, descendit solum מַלְכָּתָא regina, non item מַלְכָּא: absoluta tamen locum habent, quando vel in regimine occurrunt, מַלְכָּתָא vel in pluralem flectuntur מַלְכָּן regine.

§. 21. Motio masculini in foemininum fit 1. in substantivis additâ ad formam absolutam syllaba תָּא, à גְּבֵרָא vir, fit גְּבֵרָתָא mulier, non גְּבֵרָתָא.

Unicum מַלְכָּתָא regina descendit à forma emphaticâ masculinâ, demtâ emphasi.

2. In Adjectivis ad eandem formam absolutam adscitâ terminatione א, foemininâ טָא bonus, bona, יְקִידָא יְקִידָתָא ardens m. & f. Sed Adjectiva in א, vel Jod quiescens finita, mutant

tant ultimam literam in Jod mobile, ante terminationem foemininam, שְׁנָא שְׁנָיָה *diversus, diversa*, נְקִי vel נְקִיָּה *innocens* f. Adjectiva terminata in י, mutant eam terminationem in נ, atque huic foemininam annectunt, יהודי *Judaus*, יהודאיה *Judaea*.

§. 22. Forma emphatica masculinorum ab eâ quæ foemininis absoluta est non discrepat in Adjectivis: distinctio autem ex constructione petenda est. תְּקִיף תְּקִיפָה *fortis m.* תְּקִיפָה תְּקִיפָה *fortis f.* נְקִיָּה masculin. emph. & foeminin. absol. *innocens m. & f.* כְּשָׂדָאֵה masc. emph. & foem. absol. *Chaldaeus, & Chaldaea.*

§. 23. Dualis terminatio est, יוֹן רַגְלָיו *pedes*, שְׁנֵי דַּנְתֵּי *dentes*, קַרְנָיו *cornua*. Plerunque autem pluralis ejus loco venit, עֵינָיו *ala*, גַּפְּיוֹ *oculi*.

Duo ista דַּנְתֵּי *duo*, & תְּרַתַּיִן *dua*, jod quiescens habent.

Pluralis Masculinorum desinit in יוֹ: formatur à singulari emphatico demtâ emphasi, (quæ ratio quoque est formandi dualis,) רַזוֹ כְּשָׂדָי *vir*, גִּבְרָא גִבְרָיָה *arcanum*, רַזָּא רַזָּו *Chaldaeus*.

Natura rei ò yvenit in his & reliquis formam emphaticam in subsidium formationis vocare **At**

Ast Participia verborum quiescentium ter-
tiâ faciunt hâc exclusain plurali **צִלְיָן** ; **צִלְיָן**
revelans, שִׁרְיָן שִׁרְיָן solutus. fil. huc & 107. p. 20. de formali.

Pluralis Fœmininorum terminatur in **אִתְ** :
formaturque à singulari absoluto, abjecto **אִתְ**
fœminino, **גְּבוּרָא גְּבוּרָא fortitudo, robur;**
תְּקִיפָא תְּקִיפָא valida. Quæ desinunt in termi-
nationem masculinam, flectuntur à singulari
emphatico, more masculinorum, **אַצְבָּע**
אַצְבָּעָא אַצְבָּעָא digitus. Formæ in Thau ex-
euntes hoc amittunt, & antedaneas literas
quiescentes movent, **מְרַעֲרָא מְרַעֲרָא grex,**
זְכוּת זְכוּת meritum, innocentia.

§. 24. Plurali Emphasis accedens Masculi-
norum quidem **רִיזֵין** in **רִיזָא** mutat: **רִיזֵין רִיזָא ar-**
cana, גְּבוּרֵין גְּבוּרָא viri. Eadem est ratio Dua-
lium, **מִין מִין aqua.** More anomalia & forma מִין מִין
medici a sing. מִין מִין in Bibl. Augst. l. 1. p. 107.

At finita in **אִתְ** faciunt hic **קְדָמֵין קְדָמֵין**
קְדָמֵין קְדָמֵין primus. iterum e anomalia & forma קְדָמֵין קְדָמֵין
forma Emph. form. l. 1. p. 107.

Fœmininorum autem **אִתְ** in **תְּתָא** vertit, **אִתְ תְּתָא**
אִתְ תְּתָא digiti, בתולין בתולתא virgines.

Anomalix in formatione pluralis numeri obser-
vandæ veniunt istæ ;

I. Masculina nonnulla pluralem habent termina-
tionis fœmininx ; hæc autem plerunque adsciscunt

*Videb. apud Chaldaeos & Syros duplex terminatio plural. Vav
fœminina in usu fuisse, una in יָא de qua Ator & altera in יָא & Hebr.
וָא & יָא. Hæc sunt terminatio hæc obscura vestigia in formis
terminatio hæc in terminatio hæc & affixione affixione.*

emphaticam nisi intercedat ד vel די . מן
 הַיְכָלָא דִּי־בֵית אֱלֹהִים *ex templo domus Dei*

Dan. 5, 3. עַל־גִּוְרָא קִרְכַּתְל הַיְכָלָא דִּי מַלְכָּא
super calcem parietis palatii regis v. s. quan-
 quam etiam illi די locus sit, quando regimi-
 nis forma adhibetur, חֲסָא דִּי־פַחַר *argilla figuli*

Dan. 2, 41. נַהַר דִּי־נֹר *fluvius ignis* Dan. 7.
 vers. 10.

Regimen poscit in Masculinorum Singula-
 ri formam absolutam, אֱלֹהִים שְׁמַיָּא *Deus caelo-*
rum Dan. 2, 37. כְּכַתְבִּי סֵפֶר מֹשֶׁה : *secundum*
scripturam libri Mosi Ezz. 6, 18.

In eorundem Plurali י pro יו , רְחֻמֵּי רֵאשֵׁי
 & *visiones capitis mei* ex רְחֻמֵּי Dan. 7, 15. קְדִישֵׁי
 ex קְדִישֵׁי vers. 18.

Regimen idem in Foemininorum Singulari
 mutat אִמְרַת formæ absolutæ in ת , מַלְכָּא
verbum regis Dan. 2, 10. חַיֵּית בְּרָא *bestia agrī*
 Dan. 4, 20. At terminationes in ת invariatas
 relinquit, בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא *in regno hominum*
 Dan. 4, 25.

In istorum Plurali tollit אִמְרַת ex forma em-
 phatica. וְאֶצְבְּעַת רְגְלָיָא & *digiti pedum* Dan.
 2, 42. מִדְּיוֹמַת עֲלָמָא *à diebus seculi*. Ezz. 4, 15.

Jod schevato præmittit patach, עין עיני ^{ocu-}
lus. Aliquando Hebræorum more ^(עין עיני) Jod
 quiescit in tzeri, וְעַיִן אֱלֹהִים & *oculus Deus*
ipsorum, Ezr. 5, 5. לַיְלָה לַיְלִיא *nox*, ubi insu-
 per Jod mobile accessit.

§. 31. Forma פקדי Jod movet, quemad-
 modum apud Hebræos, ^(פ.ק.ד.) unde vocalis ante-
 cedens, quæ brevis relinquitur, in scheva abit.
 פקדי פקדי *fletus*, עני עני *afflictus*.

§. 32. Monosyllaba in patach mutant il-
 lud in scheva, בר ברי *sanguis*, בר ברי *filius*
meus. Eorundem tzeri aut schurek servatur.
 פת פת *petra*, סוס סוס *equus*, פים פים
os. At שם שם *nomen* habet שם ab Hebræo שם.
 Defectiva radicali secunda accepto dages
 tzeri in chirek breve vertunt, & cholem in
 kibbutz; patach autem retinent, vel in chi-
 rek breve mutant. נס נס *signum*, צוב צב
fovea, טל טל *ros*, פת פת *buccella*.

§. 33. Pronomina separata sunt Perso-
 nalia,

1. Pers. com. { Sing. אנא vel אנה *ego*.
 Plur. אנן, אנחנא, אנחנא *nos*.

2. pers. { Sing. com. את & את *tu*.
 Plur. { masc. אתון & אתון *vos m*.
 { fem. אתן & אתן *vos f*.

b

3. pers.

3. pers.	masc.	sing. הוא, ipse.
		plur. הםון הנון ipsi.
	foem.	sing. היא ipsa.
		plur. הנין ipse.

Demonstrativa, הנהוהו iste: הנהוהו vel הנהוהו iste: הנהוהו
 vel הנהוהו ista: הנהוהו iste, ista, הנהוהו illi, הנהוהו illa.

Interrogativa personæ, מהוהו quis? rei, מהוהו
 quid, quod?

Relativum, הנהוהו qui, quæ, cui æquipollet הנהוהו præ-
 fixum.

§. 34. Affixa mediantibus certis punctis
 (vocalibus aut schevate) agglutinantur No-
 minibus ac Participiis: & quidem Singulari-
 bus masculinis, & foemininis utriusque nu-
 meri: e. gr. מלכה m. f. rex, מלכות f. sing.
 regnum, מלכותה f. pl. regna.

1. p. com.	Sing.	masc. ה per (.)	מלכותי מלכותי מלכי
		foem. ה per (.)	מלכותה מלכותה מלכה

2. p.	Sing.	masc. ה per (.)	מלכותך מלכותך מלכה
		foem. ה per (.)	מלכותי מלכותי מלכה
	pl.	masc. הון per (.)	מלכותכם מלכותכם מלכה
		foem. הון per (.)	מלכותי מלכותי מלכה

3. p. sing.	Sing.	masc. ה per (.)	מלכותה מלכותה מלכה
		foem. ה per (.)	מלכותה מלכותה מלכה

מלכיהוּן per (.) הוּן masc.
 מלכיהוּן per (.) הן fœm.
 §. perf. plur.

§. 35. Tria hæc אב pater, אח frater, אם
 socer, in singulari ante affixa adsciscunt schu-
 rek, cui illa nudè junguntur. Adhibentur
 autem tunc affixa tertiæ perf. singularia syl-
 bica וי & הן, אבך pater tuus, אחיך fra-
 zer ejus, חמותך socer ejus f. Attamen cum
 affixo primæ perf. singulari analogia obser-
 vatur, אבתי pater meus.

§. 36. Particulæ quædam affixa adsciscunt
 more nominum. Imitantur autem

I. Singularia, אחור post, בדור propter, מן
 à, ab, ות nota accusativi, cujus patach, ut syl-
 labam absolvere queat, in kametz mutatur.

II. Pluralia, בתר post, על super, קדם. an-
 te, sic איתי est.

III. Utraque, tam Singularia quàm Plura-
 lia, בין inter, חלוקה pro, קבל ante, coram, תחות
 sub, pro.

SECTIO III. de Verbo.

§. 37. Verbum tribus Conjugationibus
 variatur, quarum singulæ Activum & Passi-
 vum habent. Secunda autem Dageffata est,
 cæteræ Non-dageffatæ.

i. Pe-